

Tisztelettel köszöntöm a megjelent ünneplőket!

Mikszáth Kálmán születésének 170. évfordulóját ünnepeljük. Az, hogy mi most itt állunk és tisztelgünk az író előtt ez egyrészt annak a tehetségnek szól, melyet Mikszáth birtokolt, másrészt annak a közösségnek, aki élteti, életben tartja és ápolja az író szellemi hagyatékát.

Amikor megkaptam a felkérést az emlékbeszédre, óriási örömmel fogadtam, hiszen Mikszáth Kálmán (és még Móra Ferenc) számomra az irodalomban olyan, mint a képzőművészetben Csohány Kálmán és Földi Péter: vagyis számomra a legnagyobbak, mert útmutatást adnak az élethez. Aztán ahogy közeledett a nap, megrettentem, tudok-e Önöknek Mikszáthról valamit mondani. Mert ha az ember tisztel valakit, akkor megbénul a szája. S ennek kapcsán értettem meg Csohány Kálmán grafikusművészt is, akinek a művészetével 15

éven át foglalkoztam: Ismerős arcok, Falum eltűnt figurái s még sorolhatnám rajzait, melynek szereplői mind olyanok, mintha Mikszáth műveiből léptek volna elő. S a tehetséges képzőművész, aki számtalan regényt, verset megrajzolt, a legnagyobb kedvencét, Mikszáthot sosem illusztrálta. Miért nem? Tettem fel évekig a kérdést magamnak, s a Csohány családnak is. S most ráébredtem: Mert ha az ember tisztel valakit, akkor megbénul a szája, megbénul a keze... s megértettem Csohány Kálmánt, s egyúttal felül is kerekedek önmagamon, s elmondom Önöknek, milyen nagyra értékelem Mikszáth Kálmánt, s kortalanságát, őszinteségét. Az őszinteségről írói pályafutásának 40. évfordulóján tartott ünnepségén ő maga mondta: *„Sok beszéd elhangzott, mely sikereim titkát keresi. Ennek a sikernek igen egyszerű a nyitja. Az őszinteségben van. Mindig azt írom, ami a tollam hegyére jön. Még talán akkor is, amikor nem látszik célszerűnek.”*

Napjainkban is egyre több dolog van, melyről nem lenne célszerű őszintén beszélni. De szerencsére vannak remek kortárs íróin, nagyszerű képzőművészeink és tehetséges újságíróink, akik elmondják, hogy ma is megtörténik az ún. bágyi csoda: vagyis ma is folynak visszafelé patakok, ma is készülnek sajnos Cukri bárányokból ködmönök...

A legendás anekdotázó, nagy mesélőkedvű író legaktuálisabb bölcsessége számomra azonban mégis a Beszterce ostromából származik: „A legbölcsebb ember is húzza meg magát szerényen. Mert miből áll a nagy bölcsessége? Talán abból, hogy legfeljebb egy félrőffel tovább lát a másiknál, a közönséges eszűnél, egy félrőffel, egy olyan horizontba, amely egy billió mérföldre terjed. Az egész mély látás csak egy valamivel kisebb vakság. Hát érdemes ezért a csekélységért annyi hűhót csinálni? Szétosztályozni az embereket, hogy ezek az okosak, emezek a nem okosak, azok a bolondok,

mintha a mákszemeket szétraknák: kis mákszemek, nagy mákszemek.” S nem ezt csináljuk ma is? Szétosztályozzuk az embereket: ezek okosak, ezek nem okosak, ezek fehérek, ezek feketék, ezek jöhetnek, ezek menjenek?

....

„Keveset beszélj, fiam, vagy semmit.” – mondja Mikszáth, s tartom magam ehhez, - mert: „Ha valamit elhallgatsz – folytatja- , amit el kellene mondani, azt még mindig elmondhatod, de ha valamit elmondasz, amit el kellett volna hallgatnod, azon többé nem segíthetsz.”

Shah Gabriella